

Auditdienst Rijk
Ministerie van Financiën

Onderzoeksrapport

Evaluatie Subsidieregeling BZ 2006

Colofon

Titel	Evaluatie Subsidieregeling BZ 2006
Uitgebracht aan	Mr. C .de Munck
Datum	23 januari 2017
Kenmerk	2017-0000014504

Inlichtingen
Auditdienst Rijk
070-342 7700

Inhoud

1	Aanleiding opdracht	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Context	4
2	Opdracht	6
2.1	Opdrachtgever en opdrachtnemer	6
2.2	Doelstelling en onderzoeksvragen	6
2.3	Object van onderzoek, afbakening en definities	6
3	Doeltreffendheid van de regeling	7
3.1	Onderzoeksvragen en aanpak	7
3.2	Bevindingen inzake de doeltreffendheid	7
3.3	Aanvullende bevindingen die niet rechtstreeks volgen uit de onderzoeksvraag	8
4	Doelmatigheid van de regeling	9
4.1	Onderzoeksvragen en aanpak	9
4.2	Bevindingen inzake gebruik door de budgethouders	9
4.3	Bevindingen inzake gebruik maken van artikel 10.5	11
5	Uitgevoerde evaluaties van subsidies	14
5.1	Onderzoeksvraag en aanpak	14
5.2	Opzet van de evaluatieprogrammering	14
5.3	Uitgevoerde evaluaties op specifieke subsidies of subsidieregelingen	14
5.4	Bevindingen inzake de evaluatiedekking van de subsidies	16
6	Aanbevelingen en/of vervolgstappen	17
7	Verantwoording onderzoek	19
7.1	Uitgangspunten en afbakening	19
7.2	Gehanteerde Standaard	19
7.3	Verspreiding rapport	19
8	Ondertekening	20
	Bijlage(n)	21

1 Aanleiding opdracht

1.1 Aanleiding

De huidige Subsidieregeling Buitenlandse Zaken bestaat sinds 1 januari 2006 en loopt op 1 juli 2017 af. Het Ministerie wil deze regeling graag verlengen. De Comptabiliteitswet 2001, artikel 24a, tweede lid, schrijft voor dat een regeling die strekt tot wijziging van het tijdstip waarop een subsidieregeling vervalst, niet eerder wordt vastgesteld dan 30 dagen nadat het ontwerp van die regeling met motieven omkleed aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal is overgelegd. Ter onderbouwing van deze motieven voor verlenging van de Subsidieregeling BZ is de ADR is gevraagd de doeltreffendheid en doelmatigheid van de regeling te evalueren.

1.2 Context

Artikel 4:23 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) stelt dat een bestuursorgaan slechts subsidie kan verstrekken op basis van een wettelijk voorschrift. Om hieraan te voldoen heeft BZ subsidieregeling die is ingericht met de volgende architectuur. De Kaderwet subsidies Ministerie van Buitenlandse Zaken (hierna Kaderwet) vormt de top van de piramide. De wet biedt de kapstok om bij algemene maatregel van bestuur (amvb) of ministeriële regeling nader te bepalen op welke wijze en voor welke activiteiten BZ subsidie kan verlenen.

- In het Subsidiebesluit Ministerie van Buitenlandse Zaken (amvb) zijn procedurele voorschriften beschreven.
- In de Subsidieregeling Ministerie van Buitenlandse Zaken 2006 (een ministeriële regeling) staat omschreven voor welke activiteiten subsidie kan worden verkregen.

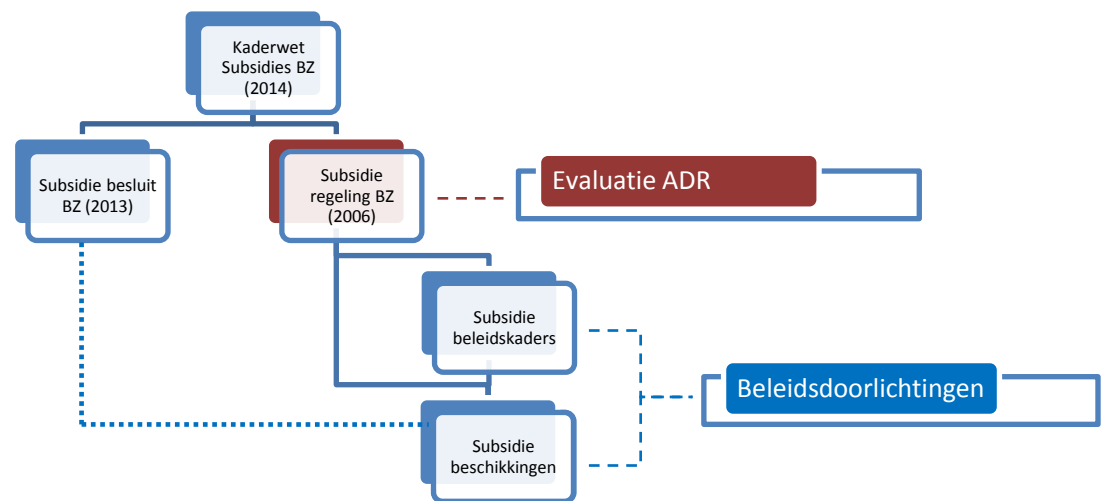
De Kaderwet vormt een duurzame grondslag voor deze gedelegeerde regelgeving en behoeft vrijwel geen onderhoud. De amvb bevat procedurele bepalingen met een bestendig karakter en biedt de grondslagen die de Awb vereist voor het vaststellen van subsidieplafonds (art. 4:25) en de verdelingswijze (art. 4:26). Aanpassing van de amvb vindt plaats als daarvoor aanleiding bestaat uit een oogpunt van rijksbeleid, zoals bv het Rijksbreed uniform subsidiekader.

Voor het meest aan wijzigingen onderhevige deel van het BZ-subsidiebeleid, de inhoud van het beleid, is een flexibele vorm van regelgeving gekozen. BZ heeft gekozen voor een opzet waarbij de hoofdlijnen, d.w.z. de thema's waarvoor subsidie kan worden verstrekt, zijn geregeld in één Subsidieregeling¹. De uitwerking kan plaatsvinden in subsidiebeleidskaders. Voor deze opzet is gekozen omdat:

- een subsidiebeleidskader beter kan aansluiten bij 'gewone mensentaal' en specifieke beleidsmatige (OS) terminologie dan een ministeriële regeling die in artikelvorm moet worden opgesteld;
- bij de formulering van een subsidiebeleidskader de desbetreffende beleidsdirectie een veel flexibelere en directere inbreng bij de totstandkoming van de tekst heeft dan bij traditionele vormen van regelgeving, waardoor het eindresultaat ook meer 'het eigendom' wordt van en aansluit bij de behoeften van de beleidsdirectie;
- het opstellen van een in artikelen ingedeelde regeling specifieke redactionele vaardigheden op juridisch terrein vergt en de daarvoor benodigde capaciteit schaars is.

¹ Dit is anders dan de praktijk die bij veel departementen gebruikelijk is en waarin voor elk afzonderlijk subsidieprogramma een separate ministeriële regeling tot stand wordt gebracht.

De Kaderwet en het Subsidiebesluit zijn geen object van onderzoek in deze evaluatie, omdat deze geen rechtstreekse basis bieden voor subsidieverlening conform titel 4.2 Awb en daarom buiten bereik van art. 24a Comptabiliteitswet 2001 vallen². Voor de doeltreffendheid van de regeling zal echter wel naar het geheel van de constructie worden gekeken.

De Subsidieregeling BZ is diverse malen aangepast. Hij is doelbewust globaal geformuleerd om als kapstok te kunnen dienen voor de diverse subsidiebeleidskaders van de BZ- en de BHOS-begroting. Daarnaast is er met artikel 10.5 een clause opgenomen die flexibiliteit biedt om in bijzondere gevallen subsidies te verstrekken in aanvulling op of in afwijking van de overige bepalingen van de regeling.

Met het oog op de bepaling in artikel 4:24 Awb worden de individuele subsidies of subsidiebeleidskaders vrijwel allemaal inhoudelijk en in samenhang met andere activiteiten op doeltreffendheid en doelmatigheid geëvalueerd in de aan de begrotingsartikelen verbonden beleidsdoorlichtingen. De evaluatie van de ADR heeft daarom geen betrekking op de individuele subsidies of subsidiebeleidskaders, maar moet wel inzicht geven in welke mate voor individuele subsidies of subsidiebeleidskaders evaluaties hebben plaatsgevonden.

2 Art. 24 lid 1 CW stelt namelijk: Voor de toepassing van dit artikel wordt onder subsidieregeling verstaan een algemene maatregel van bestuur of een ministeriële regeling op grond waarvan een subsidie kan worden verstrekt, waarop ingevolge artikel 4:21 van de Algemene wet bestuursrecht titel 4.2 van die wet van toepassing is.

2 Opdracht

2.1 Opdrachtgever en opdrachtnemer

Deze opdracht wordt door de Auditdienst Rijk (ADR) uitgevoerd in opdracht van mr. C. de Munck (DJZ).

Deze opdracht zal worden uitgevoerd in overeenstemming met de Internationale Standaarden voor de Beroepsuitoefening van Internal Auditing.

2.2 Doelstelling en onderzoeksvragen

Dit onderzoek beoogt de Subsidieregeling BZ 2006 te evalueren op haar functioneren. Het onderzoek valt in drie hoofdvragen uiteen:

- 1) In hoeverre is de huidige regeling toereikend als juridisch kader voor de subsidiepraktijk van BZ?
- 2) In hoeverre maakt de Subsidieregeling BZ een doelmatige toepassing van de eisen die de Awb stelt aan subsidies mogelijk?
- 3) In hoeverre zijn de evaluaties van de individuele subsidies en subsidiebeleidskaders tijdig en volledig uitgevoerd?

2.3 Object van onderzoek, afbakening en definities

Uitgangspunten

In de begrotingen 2016 voor Buitenlandse Zaken (BZ) en Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (BH&OS) zijn subsidieoverzichten opgenomen. Deze overzichten geven per beleidsartikel de subsidies op basis van subsidiebeleidskaders weer, en de individuele subsidies die rechtstreeks op grond van de Subsidieregeling BZ zijn verstrekt. Voor de specificatie van deze individuele subsidies is gebruik gemaakt van de open data, dataset 2 (versie van 29 maart 2016). Dit is volgens FEZ/FM het meest recente overzicht dat hiervoor beschikbaar is, en bevat de gegevens over verstrekte subsidies in 2015.

Afbakening

Het onderzoek richt zich op:

- de subsidies die volgens de open data in 2015 als individuele subsidie, rechtstreeks onder de Subsidieregeling BZ zijn verstrekt, en
- de subsidies die zijn verstrekt op basis van een nog lopend subsidiebeleidskader.

Subsidies die vóór 2015 zijn verstrekt als individuele subsidies of op basis van een subsidiebeleidskader waarop in 2016 geen subsidies meer worden verstrekt, zijn niet in het onderzoek betrokken.

3 Doeltreffendheid van de regeling

3.1 Onderzoeksvragen en aanpak

De eerste onderzoeksvraag betreft de doeltreffendheid van de regeling: In hoeverre is de huidige regeling toereikend als juridisch kader voor de subsidiepraktijk van BZ?

Dit is vertaald in twee deelvragen:

- In hoeverre voldoet de Subsidieregeling BZ, in combinatie met de Kaderwet en het Subsidiebesluit aan de eisen die titel 4.2 van de Awb daaraan stelt?
- Welke mogelijkheden zijn er met het oog op de eisen van titel 4.2 van de Awb om de Subsidieregeling BZ te verbeteren?

Aanpak:

De ADR heeft een analyse uitgevoerd op de bepalingen in titel 4.2 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb), en is nagegaan of de Kaderwet, het Subsidiebesluit en/of de Subsidieregeling BZ in overeenstemming zijn met deze bepalingen. De uitgevoerde analyse is opgenomen als bijlage 1.

3.2 Bevindingen inzake de doeltreffendheid

Vanuit de uitgevoerde analyse komen de volgende bevindingen naar voren:

Deelvraag 1: In hoeverre voldoet de Subsidieregeling BZ, in combinatie met de Kaderwet en het Subsidiebesluit aan de eisen die titel 4.2 van de Awb daaraan stelt?

De Awb geeft in artikel 4:26 lid 2 de verplichting om bij publicatie van een subsidieplafond ook de wijze van verdeling bekend te maken. Volgens het subsidiebesluit artikel 7 kan BZ er ook voor kiezen de wijze van verdeling bekend te maken bij het publiceren van de beleidsregels. Hierdoor zou de situatie kunnen ontstaan dat een subsidieplafond wordt gepubliceerd en pas later de wijze van verdeling. Procedureel is echter gewaarborgd dat deze situatie wordt voorkomen omdat DJZ dit bewaakt en altijd bij publicatie is betrokken.

Artikel 4:49 lid 3 Awb beperkt de duur van de mogelijkheid om een beschikking tot subsidievaststelling te herzien tot maximaal vijf jaar. Deze bepaling is in artikel 5 lid 3 van de Kaderwet niet van toepassing verklaard voor situaties bedoeld in artikel 5 lid 1 van de Kaderwet. Dit laatste artikel biedt de mogelijkheid een verstrekking van een subsidie in te trekken of te wijzigen op grond van volkenrechtelijke verplichtingen. Wat is echter de kans dat na 5 jaar nog wijziging nodig is op basis van volkenrechtelijke verplichtingen? Nagegaan zou kunnen worden of het belang van het niet van toepassing verklaren van artikel 4:49 lid 3 Awb nog steeds opweegt tegen de bedoeling van de Awb om de subsidieontvanger zekerheid te geven dat op een beschikking na vijf jaar niet meer wordt teruggekomen. Daarnaast kan de vraag worden gesteld of BZ bevoegd is om artikel 4:49 lid 3 Awb niet van toepassing te verklaren, omdat de Awb op dit punt stellig is geformuleerd.

Deelvraag 2: Welke mogelijkheden zijn er met het oog op de eisen van titel 4.2 van de Awb om de Subsidieregeling BZ te verbeteren?

BZ heeft geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid die de Awb biedt in artikel 4:47 onder a om in het subsidiebesluit een termijn te bepalen om een subsidie ambtshalve te kunnen vaststellen; dit had gekund bij artikel 31 van het subsidiebesluit. Ook in de standaard tekst van de beschikkingen is hierin niet voorzien. Nagegaan zou kunnen worden of de reden die hieraan ten grondslag nog steeds van toepassing is.

Het Subsidiebesluit gaat in artikel 25c en 28 voor activiteiten die langer duren dan 12 maanden uit van liquiditeitsprognoses per 12 maanden. Artikel 33 geeft echter in overeenstemming met het uniform subsidiekader aan dat in de verleningsbeschikking een betaalschema moet worden opgenomen. Dan is echter bij de verlening al inzicht vereist in de liquiditeitsprognose voor de gehele looptijd en niet alleen de eerste 12 maanden. Artikel 25c en 28 liggen daarom niet in lijn met artikel 33.

Afdeling 4.2.8 van de Awb heeft betrekking op subsidies die per jaar worden vastgesteld. Dit zijn in de praktijk de instellingssubsidies. De bepalingen in afdeling 4.2.8 betreffen onder meer de verplichtingen van de subsidieontvanger en de subsidievaststelling. Artikel 4:58 Awb bepaalt dat de bepalingen in afdeling 4.2.8 van toepassing zijn als dit is bepaald bij wettelijk voorschrift, door een besluit van het bestuursorgaan of bij algemene maatregel van bestuur. BZ heeft van deze opties geen gebruik gemaakt. Onduidelijk is wat daarvoor de reden is geweest. Op het HBBZ staat ook geen model voor een beschikking voor de verlening van een instellingssubsidie waarin de bepalingen van deze afdeling zijn verwerkt. Hierdoor ontbreekt een waarborg dat bij een instellingssubsidie alle relevante bepalingen in de beschikking worden opgenomen. Dit betreft onder meer de bepaling inzake het vormen van reserves en voorzieningen (artikel 4:71 lid 1 onder g). Dergelijke fondsvorming is niet in lijn met het beleid van BZ.

3.3 Aanvullende bevindingen die niet rechtstreeks volgen uit de onderzoeksvraag

Op grond van artikel 4:48 of 4:49 Awb kan BZ onder meer bij ernstige vermoedens omtrent onvolledige of onjuiste informatie de subsidie intrekken of wijzigen. Artikel 4:56 Awb geeft de mogelijkheid de betaling van een subsidiebedrag of een voorschot in dat geval op te schorten. Hieraan wordt echter een maximum gesteld van dertien weken. De vraag kan gesteld worden of BZ-budgethouders zich voldoende bewust zijn dat zij binnen 13 weken de subsidieverlening moeten wijzigen of intrekken omdat ze anders gehouden zijn tot betaling over te gaan. Met name als ze onderzoek willen (laten) uitvoeren zou deze termijn snel bereikt kunnen worden.

Artikel 4:72 lid 1 van de Awb geeft de mogelijkheid om bij wettelijk voorschrift of bij de subsidieverlening te bepalen dat de subsidieontvanger een egalisereserve mag vormen. In principe is dit niet in lijn met het beleid van BZ, maar bijvoorbeeld bij de subsidie voor Clingendael werd voor groot onderhoud een egalisereserve toegestaan. Dit is echter niet bij de subsidieverlening expliciet bepaald, waarschijnlijk omdat deze bepaling van artikel 4:72 lid 1 bij BZ-budgethouders meestal niet bekend is. Door middel van een model voor een beschikking voor de verlening van een instellingssubsidie kan hier op worden gewezen.

4 Doelmatigheid van de regeling

4.1 Onderzoeksvragen en aanpak

Met het oog op de doelmatigheid van de regeling is de volgende onderzoeksvraag geformuleerd: In hoeverre maakt de Subsidieregeling BZ een doelmatige toepassing mogelijk van de eisen die de Awb stelt aan subsidieverstrekking?

In dit kader zijn de volgende vier deelvragen gesteld:

- Hoe gebruiken de huidige budgethouders deze regeling als kapstok bij het vervaardigen van subsidiebeleidskaders?
- In hoeverre zijn individuele subsidies en subsidiebeleidskaders goed te koppelen aan het vastgelegde juridisch kader?
- In hoeverre gebruiken budgethouders nog alle bepalingen uit de Subsidieregeling BZ?
- In hoeverre wordt er gebruik gemaakt van de uitzonderingsbepaling in artikel 10.5 van de Subsidieregeling BZ?

Om antwoorden te krijgen op deze vragen heeft de ADR gesprekken gevoerd met DJZ, FEZ/FM en de controllers van vijf beleidsdirecties: DDE, DSH, DSO, DVB en IGG. Verder is een analyse gemaakt van het gebruik van artikel 10.5.

4.2 Bevindingen inzake gebruik door de budgethouders

Dit betreft de deelvragen 1, 2 en 3.

Deelvraag 1: Hoe gebruiken de huidige budgethouders deze regeling als kapstok bij het vervaardigen van subsidiebeleidskaders?

De beleidsdirecties ervaren geen problemen om beleidskaders te koppelen aan de subsidieregeling. Voor het schrijven van een subsidiebeleidskader vormt de subsidieregeling geen uitgangspunt.

Deelvraag 2: In hoeverre zijn individuele subsidies en subsidiebeleidskaders goed te koppelen aan het vastgelegde juridisch kader?

Is de subsidieregeling bekend?

De controllers van de beleidsdirecties geven aan dat de subsidieregeling bij hun directies niet echt bekend is. Het aansluiten van een beschikking op het juiste artikel van de subsidieregeling is vooral een zaak van de CU-medewerkers (Control Unit).

De subsidieregeling vormt geen toetsingskader of een subsidie kan worden verstrekt. Nu is de subsidieregeling daarvoor ook niet bedoeld, de doelstelling is een wettelijke basis te creëren voor de subsidieverstrekking.

Sluit de subsidieregeling aan op de huidige praktijk?

Alleen DDE heeft aangegeven dat de subsidieregeling niet goed aansluit op de huidige praktijk, want de regeling sluit niet aan op de speerpunten van het beleid. Voor DDE is afdeling 7 van de regeling rond 2013 nog aangepast, maar deze sluit nu niet meer aan bij de huidige situatie. De tekst in de paragrafen zou geactualiseerd moeten worden. Het PSD-beleid (Private Sector Development) staat er momenteel niet in. Dat is de reden dat subsidies op dat terrein vaak onder de PPP's (Public Private Partnerships) van artikel 10.1 worden geschoven.

Het is ons opgevallen dat budgethouders er niet bij stil staan dat aanpassing van de regeling relatief eenvoudig is te realiseren. Dat vrij makkelijk 'een haakje kan worden bijgeplaatst' is niet breed bekend – dit zou een aspect kunnen zijn waar DJZ in het curriculum voor de academie aandacht aan kan geven.

Is BZ voldoende beschermd tegen ongewenste subsidieaanvragen?

In het oude standaard OS-subsidiekader was opgenomen dat selectie van subsidieverzoeken plaatsvond via een tenderproces. Omdat deze standaard als beleidslijn was gepubliceerd kon het feit dat er op een bepaald moment geen tender liep worden gebruikt voor verweer tegen ongewenste subsidieaanvragen. Dat is nu niet meer zo. Ook worden geen subsidieplafonds gepubliceerd of toekenningscriteria zoals voor het POBB gelden (Programma Ondersteuning Buitenlands Beleid), omdat die ook de eigen bewegingsvrijheid aan banden leggen en geregeld de wens bestaat toch te kunnen afwijken.

De vraag is of dit, mede gelet op de huidige budgettaire krapte, een risico is.

Wij hebben dit besproken met DJZ. DJZ ziet voldoende bescherming tegen ongewenste subsidieaanvragen op basis van de volgende zaken:

- De algemene handvatten in artikel 8 t/m 14 van het subsidiekader.
- Dit in combinatie met het feit dat het subsidiekader de mogelijkheid biedt om aanvragen die 'meer zijn van hetzelfde' op die grond te kunnen afwijzen.
- Tenslotte moet een aanvraag passend zijn in de huidige beleidslijn van het ministerie; een aanvraag die niet aansluit bij de nieuwste inzichten kan op die grond worden afgewezen.

DJZ kent geen casusposities van ongewenste subsidieaanvragen die BZ toch heeft moeten accepteren. Daarbij kan ook een rol spelen dat subsidieontvangers hun relatie met BZ niet onder druk willen zetten.

Instellingssubsidie

Er is geen model subsidiebeschikking voor instellingssubsidies. Die is wel ooit geweest, maar die is niet onderhouden, vooral niet toen de beleidslijn werd geen instellingssubsidies meer te verstrekken.

Toch is het fenomeen blijven bestaan. Er worden subsidies verstrekt met als label 'unrestricted core' maar feitelijk is dit in veel gevallen een instellingssubsidie. Weliswaar wordt er wel een jaarplan gevraagd en het jaarverslag beoordeeld, maar daarmee wordt het nog geen activiteitsubsidie. Ook op posten komt het voor dat NGO's die waardevolle dingen doen op afstand worden ondersteund met het oog op verdere capaciteitsopbouw. Recent heeft DGIS gevraagd de pro's en contra's van instellingssubsidies in kaart te brengen. Mede met het oog op deze praktijk is het te overwegen opnieuw een model te maken voor een toekenningsbeschikking van een instellingssubsidie. Daarbij speelt mee dat de beschikkingen nu niet uniform zijn, en dat niet altijd wordt bedacht dat een bepaling ter voorkoming van fondsvorming moet worden opgenomen.

In het Subsidiebesluit artikel 4 lid 3 is vastgelegd dat er geen activiteitsubsidie mogelijk is naast een instellingssubsidie, tenzij op grond van een ministeriële regeling. Er is binnen BZ echter geen overzicht met alle instellingssubsidies op basis waarvan kan worden beoordeeld of aan de organisatie een activiteitsubsidie kan worden verstrekt.

Zo blijkt in de praktijk onduidelijkheid te bestaan of aan Clingendael een activiteitsubsidie mag worden toegekend. Het is namelijk niet overal bekend dat de basissubsidie aan dit instituut een activiteitsubsidie is en geen instellingssubsidie. Gelet op het risico van ongeoorloofde samenloop van subsidies zou het goed zijn als voor de controllers een overzicht beschikbaar zou zijn met alle door BZ verleende instellingssubsidies.

Bepalingen intellectuele eigendom en bestemming aangeschafte goederen

De bepalingen in het Subsidiebesluit onder de artikelen 21 t/m 24 hebben onder meer betrekking op intellectuele eigendom en bestemming van aangeschafte goederen. Het zijn 'kan'-bepalingen die terugkomen in de standaardtekst van de beschikkingen. Het meest efficiënt zou zijn om in de beschikkingen te verwijzen naar deze bepalingen. Voor de subsidie ontvangers is het echter duidelijker dat deze bepalingen in de beschikking zelf staan. BZ houdt op deze manier rekening met de mogelijkheid dat subsidie ontvangers alleen de beschikking lezen.

Deelvraag 3: In hoeverre gebruiken budgethouders nog alle bepalingen uit de Subsidieregeling BZ?

Aan de controllers is de vraag voorgelegd of bepalingen in de subsidieregeling staan die overbodig zijn geworden. Genoemd werd dat afdeling III Noodhulp weliswaar gedetailleerd is, maar dat deze mate van detail inmiddels weer nodig is nu DSH niet meer iedere vier jaar een kader met criteria publiceert. Verder is afdeling VIII nogal uitgebreid. Dit betreft echter vooral het deel over cultuur. De Eenheid Internationaal Cultuurbeleid (ICE) heeft dit bewust uitgebreid laten opnemen als afbakening ten opzichte van de cultuursubsidies van het ministerie van OCW.

4.3 Bevindingen inzake gebruik maken van artikel 10.5

Dit betreft deelvraag 4.

Ten behoeve van de evaluatie is inzicht gewenst in de mate waarin gebruik wordt gemaakt van de uitzondering in artikel 10.5 van de Subsidieregeling BZ.

Om dit inzicht te verkrijgen is dit punt aan de orde gesteld in de gesprekken met de directies. De meeste directies gebruiken het uitzonderingsartikel niet, of alleen als er een specifiek verzoek van de minister komt voor een subsidie aan een organisatie die niet aan een artikel van de Subsidieregeling kan worden gekoppeld.

Eén directie (DSH) benadert dit anders en past het uitzonderingsartikel veel vaker toe in plaats van na te gaan aan welk artikel van de Subsidieregeling een beschikking moet worden gekoppeld. De reden daarvoor is efficiency: toepassing van het uitzonderingsartikel kan altijd, de subsidieontvanger accepteert het altijd, voor de vastlegging in Piramide en de sturing van de uitgaven maakt het niet uit, en het raakt niet de rechtmatigheid van de subsidieverlening omdat die via het uitzonderingsartikel wel een juridische basis heeft.

Om verder inzicht te krijgen in het gebruik van het uitzonderingsartikel is een nadere analyse gemaakt. Voor *alle nog lopende subsidiebeleidskaders* volgens het subsidieoverzicht in de begroting 2016 is nagegaan welke zijn gebaseerd op artikel 10.5.

Subsidiebeleidskaders ³	
BZ	2
BH&OS	<u>18</u>
totaal	20

Alle 20 subsidiebeleidskader bleken niet te zijn gebaseerd op artikel 10.5.

³ Analyse op basis van de subsidieoverzichten in de begrotingen 2016. Voor BH&OS is het aantal lager dan vermeld in de opdrachtbevestiging omdat drie in eerste instantie geselecteerde subsidies niet gebaseerd bleken te zijn op een subsidiebeleidskader, en twee subsidies waren verstrekt voor de ingangsdatum van de Subsidieregeling BZ.

Voor een aantal in 2015 verstrekte *subsidies zonder subsidiebeleidskader* die rechtstreeks op basis van de Subsidieregeling BZ zijn verstrekt, zijn wij nagegaan welke zijn gebaseerd op artikel 10.5.

Conform de opdrachtbevestiging is dit als volgt gedaan:

- voor Buitenlandse Zaken voor de 9 subsidies waarop in 2015 meer is betaald dan € 1.000.000 en aanvullend voor 6 andere subsidies uit artikel 1, 2 en 4.
- voor Buitenlandse Handel en OS voor de 18 subsidies waarop in 2015 meer is betaald dan € 5.000.000 en aanvullend voor 10 andere subsidies, verdeeld over de artikelen.

In totaal betreft dit dus 43 subsidies. Zoals uit de volgende tabel blijkt vertegenwoordigen die met elkaar meer dan de helft van het subsidiebedrag dat in 2015 rechtstreeks op basis van de subsidieregeling is verstrekt.

Subsidies, in 2015 rechtstreeks verstrekt op basis van Subsidieregeling BZ ⁴			
Begrotingswet BZ	aantal	aantal > € 1.000.000	
Artikel 1	58	3	
Artikel 2	79	4	
Artikel 3	1	-	
Artikel 4	55	2	
Artikel 7	1	-	
totaal	194	9	5%
in Euro	70 mln	39 mln	55%
Begrotingswet BH&OS	aantal	aantal > € 5.000.000	
Artikel 1	495	3	
Artikel 2	59	4	
Artikel 3	446	3	
Artikel 4	48	8	
Artikel 5	18	-	
totaal	218	18	8%
in Euro	390 mln	207 mln	53%

Uit de analyse komt naar voren dat van de 15 onderzochte subsidies voor Buitenlandse Zaken in vier gevallen gebruik is gemaakt van artikel 10.05. Dit betreft in alle gevallen dezelfde directie (DSH) die in het interview al had aangegeven vaker gebruik te maken van dit artikel, ook als er een ander aanknopingspunt in de Subsidieregeling voorhanden is.

Bij een ander onderzoek viel op dat ook de subsidie aan stichting Epafra voor gedetineerdenbegeleiding is gebaseerd op 10.5. De achtergrond hiervan bleek te zijn dat Epafra niet voldeed aan de tender, maar BZ wegens de langdurige relatie de plicht had een overgangssubsidie te verlenen. Om duidelijk te markeren dat de subsidie niet werd verleend op basis van de reguliere grondslag is gekozen voor artikel 10.5⁷.

4 Op basis van een analyse van de open data per 29 maart 2016, uitgesplitst naar begrotingsartikel

5 Exclusief een dubbeltelling van 556 subsidies die zijn verstrekt door RVO op basis van het subsidiebeleidskader programma strategische beurzen (verplichting 2013042813 en 2014080271).

6 Exclusief een dubbeltelling van 105 subsidies die zijn verstrekt door Nuffic op basis van NFP II en NICHE II (verplichting 2013099072).

7 In de beschikking staat: "gelet op artikel 10.5 van de Subsidieregeling Ministerie van Buitenlandse Zaken 2006 en het Besluit tot vaststelling van beleidsregels en een subsidieplafond voor subsidiëring (Verlenging Gedetineerdenbegeleiding 2012-2014) van 21 oktober 2014".

Uit de analyse voor Buitenlandse Handel & OS komt het volgende naar voren.

Van de 18 beschikkingen waarop in 2015 meer is betaald dan 5 mln:

- twee beschikkingen zijn gebaseerd op artikel 10.5; dit betreft een subsidie van DDE in 2011 aan Agriterra, act nr 22681, en een subsidie van DEC in 2011 aan VNG-International, act nr 23417
- één beschikking is gebaseerd op artikel 10.1 t/m 10.5; dit betreft een subsidie van DDE uit 2006, act nr 25430
- één beschikking is gebaseerd op de "artikelen 1, 2, 3, 3.4, 5, 6, 10 en 11"; dit betreft een subsidie van de post Islamabad aan Save the Children uit 2011.

Van de 10 aanvullend geselecteerde beschikkingen is geen enkele gebaseerd op artikel 10.5. Opvallend is wel een beschikking van DAO uit 2015 aan Clingendael waarin wordt verwezen naar de subsidieregeling zonder nadere aanduiding van een artikel (act nr 27820).

5 Uitgevoerde evaluaties van subsidies

5.1 Onderzoeksvraag en aanpak

De ADR is gevraagd in het rapport een beschrijving op te nemen van de manier waarop BZ de evaluatie van de beleidsartikelen uitvoert. De achtergrond daarvan is de vraag in hoeverre evaluaties van de individuele subsidies en subsidiebeleidskaders tijdig en volledig zijn uitgevoerd.

Om tot deze beschrijving te komen heeft de ADR een bredere analyse uitgevoerd dan in de opdrachtbevestiging is beschreven⁸. Als uitgangspunt is genomen de evaluatieprogrammering voor BZ en voor BH&OS zoals IOB die publiceert. Deze programmering bevat zowel de evaluaties die IOB zelf uitvoert als de evaluaties die directies door derden laten uitvoeren. Er is teruggekeken t/m 2011, conform de periode van vijf jaar zoals beschreven in de opdrachtbevestiging, die was gekozen op grond van artikel 4:24 Awb.

Voor het onderzoek heeft de ADR gebruik gemaakt van:

- het overzicht van de uitgevoerde evaluaties van IOB, verkregen via FEZ/FM
- de evaluatieprogrammering voor BZ en voor BH&OS
- de bijlagen in de jaarverslagen van BZ en BHOS 2015 inzake de evaluaties
- de jaarberichten van IOB over de jaren 2011 t/m 2015.

Een overzicht van de beleidsdoorlichtingen en evaluaties in deze IOB jaarberichten is opgenomen in bijlage 2.

5.2 Opzet van de evaluatieprogrammering

FEZ en IOB coördineren de evaluatieprogrammering voor BZ en BH&OS. Bij de programmering wordt gezorgd voor voldoende dekking per sub-artikel in de begroting. IOB beheert een spreadsheet waarin voor meerdere jaren de uitgaven per sub-artikel zijn weergegeven. Per evaluatie wordt aangegeven welke sub-artikel hiermee wordt geraakt, en welk gemiddeld uitgavenbedrag per jaar daarmee is gemoeid.

IOB voert beleidsdoorlichtingen en impactevaluaties uit. Voor onafhankelijke evaluaties van activiteiten is de betreffende beleidsdirectie verantwoordelijk. Regelmatig voert IOB ook deze evaluaties uit. Een aantal evaluaties heeft betrekking op een specifieke subsidie (-regeling). Andere hebben betrekking op alle activiteiten van een sub-artikel, en daarmee op alle financieringsinstrumenten die daarbij worden ingezet.

5.3 Uitgevoerde evaluaties op specifieke subsidies of subsidieregelingen

Op basis van de evaluatieprogrammering over de periode 2011 t/m 2015 is nagegaan welke evaluaties zijn uitgevoerd die betrekking hebben op een specifieke subsidie (-regeling). Op basis van de bijlagen in de jaarverslagen BZ en BH&OS over 2015 en de jaarberichten van IOB is vastgesteld dat deze ook daadwerkelijk zijn uitgevoerd, behoudens voor de evaluaties die eind 2015 nog niet geheel waren afgerond.

8 In de opdrachtbevestiging was een beperking opgenomen tot de in 2014 verstrekte subsidies. Achtergrond hiervan was de beschikbaarheid van informatie over eerdere jaren. Vanuit de gegevens van de evaluatieprogrammering bleek het eenvoudig mogelijk de analyse breder uit te voeren. Door deze programmering als uitgangspunt te nemen is breder gekeken dan alleen naar de sub-artikelen waarop volgens het subsidieoverzicht in de begroting 2016 in 2014 subsidies zijn verstrekt.

De evaluaties hebben betrekking op de volgende subsidies:

BZ Sub-artikel	IOB / Verantw. directie	Jaar van evaluatie	Subsidie (regeling)
1.2	IOB	2012	Mensenrechtenprojecten
2.2	DVB	2015/16	Subsidie ICCT (International Centre for Counter Terrorism)
3.3	IOB	2014/15	Matra in Oost-Europa
4.1	DCV	2015/16	Gedetineerdenbegeleiding 2012-2014
4.3	ICE	2011 en 2014	Subsidie Prins Claus Fonds

BH&OS Sub-artikel	IOB / Verantw. directie	Jaar van evaluatie	Subsidie (regeling)
1.2	DIO	2015/16	PIB (Partners for International Business)
1.3	DDE	2013	ICF (Investment Climate Facility)
1.3	DDE	2015	MASSIF
1.3	DDE	2015	HIF (Health Insurance Fund)
1.3	IOB	2015	ORET (Ontwikkelingsrelevante Exporttransacties)
1.4	DDE	2015	DGGF tussentijdse evaluatie
2.1	IOB	2014	IDH (Initiatief Duurzame Handel)
2.1	DDE	2015	POP (Programma Ondersteuning Producentenorganisaties)
2.1	DDE	2015	Solidaridad
2.2	IGG	2014	Subsidie 'Aqua for all' programma
2.3	IGG	2013	Fonds Duurzame Biomassa Mondial
2.3	IGG	2014	Daey Ouwens Fonds
3.1	DSO	2011	Int. Planned Parenthood Federation
3.1	DSO	2015/16	Subsidieregeling Keuzes en Kansen
3.1	DSO	2015	Subsidie Fonds Product Development Partnership
3.3	IOB	2011	PSO
3.3	IOB	2011	NIMD (Nederl. Inst. Meerpartijendemocr.)
3.3	DSO	2012	Vakbondsmedefinancieringsprogr.
3.3	IOB	2013	SNV-programma vanaf 2007
3.3	DSO	2015	MFS-II
3.3	IOB	2014	NCDO (Nationale Commissie voor intern. Samenw. en Duurzame Ontwikkeling)
3.3	IOB	2014	Direct funding of local NGO's
3.4	DSO	2012	NFP (Neth. Fellowship Progr.)
3.4	DSO	2012	NPT/NICHE (Neth. Initiative Capacity Development in Higher Education)
4.1	IOB	2011	SHO inzake hulp na aardbeving Haïti
5.2	IOB	2011	Twinningfaciliteit Suriname-Nederland
5.2	DMM	2015	Radio Nederland Wereldomroep

5.4 **Bevindingen inzake de evaluatiedekking van de subsidies**

De evaluaties in de tabel in de vorige paragraaf hebben betrekking op specifieke subsidies of subsidieregelingen. Zoals blijkt uit het overzicht in bijlage 2 voert IOB ook evaluaties uit die niet op een specifieke subsidie(regeling) zijn gericht. Deze algemene evaluaties zijn bijna allemaal gericht op een specifiek sub-artikel (beleidsdoorlichting) of een thema (bouwsteen voor een beleidsdoorlichting).

Hierdoor is de dekking dus breder, maar daarbij past wel een kanttekening. Algemene evaluaties zijn gericht op alle uitgaven die op het betreffende begrotingsartikel zijn verantwoord, en niet specifiek gericht zijn op bepaalde subsidies of een subsidieregeling. Per begrotingsartikel kan de verdeling tussen subsidies en andere instrumenten echter aanzienlijk verschillen. Dit heeft invloed op de mate waarin zo'n evaluatie iets zegt over de verstrekte subsidies. Als er dus wel evaluaties hebben plaatsgevonden op een sub-artikel kan hieruit niet worden afgeleid dat de subsidie-uitgaven op het bijbehorende sub-artikel van de begroting nadrukkelijk in de evaluatie zijn betrokken.

Op basis van de gegevens in het subsidieoverzicht in de begroting 2016 is nagegaan voor welke sub-artikelen de afgelopen vijf jaar geen algemene evaluaties hebben plaatsgevonden. Dit is alleen nagegaan voor die sub-artikelen waarvoor in 2014 subsidies zijn verstrekt op grond van de subsidieregeling BZ 2006. Op de volgende sub-artikelen hebben de afgelopen vijf jaar geen algemene evaluaties plaatsgevonden:

- BZ: 2.3, 4.3 en 4.5 (worden alle drie uitgevoerd / afgerond in 2017)
- BH&OS: 1.1, 1.2, 2.1 (wordt afgerond in 2017) en 5.3

Overigens hangt dit samen met het feit dat BZ voor beleidsdoorlichtingen geen interval van vijf jaar maar van zeven jaar aanhoudt.

Tenslotte is er bij BH&OS één regeling, IDF infrastructuurfonds voor de MOL's, die al langer loopt maar waarvoor nog geen evaluatie heeft plaatsgevonden:

- sub-artikel 1.3
- gestart in 2009
- evaluatie is geprogrammeerd voor 2017.

6 Aanbevelingen en/of vervolgstappen

De Subsidieregeling BZ 2006 loopt af per 30 juni 2017. Met het oog op verlenging van de regeling brengen wij op basis van het uitgevoerde onderzoek de volgende aanbevelingen onder de aandacht van DJZ. Vanuit het uitgevoerde onderzoek hebben deze aanbevelingen niet alleen betrekking op de subsidieregeling, maar ook op de kaderwet en het subsidiebesluit. Verder komen enkele aanbevelingen voort uit hoe in de praktijk met de regelgeving wordt omgegaan.

Subsidiebesluit

- Ga na of het belang van het niet van toepassing verklaren in de Kaderwet van artikel 4:49 lid 3 Awb nog steeds opweegt tegen de bedoeling van de bepaling, namelijk om de subsidieontvanger zekerheid te geven dat op een beschikking na vijf jaar niet meer wordt teruggekomen.
Ga verder na of BZ bevoegd is om artikel 4:49 lid 3 Awb niet van toepassing te verklaren, omdat de Awb op dit punt stellig is geformuleerd.
- Ga na wat de reden is geweest om bij artikel 31 van het Subsidiebesluit of in de standaard tekst van de beschikkingen geen termijn te bepalen om een subsidie ambtshalve te kunnen vaststellen (de Awb biedt deze mogelijkheid in artikel 4:47 onder a).
- Breng de artikelen 25c en 28 van het Subsidiebesluit (liquiditeitsprognoses per 12 maanden) in lijn met artikel 33 Awb (liquiditeitsprognose voor de hele looptijd).

Subsidieregeling

- Pas in overleg met DDE afdeling 7 van de Subsidieregeling aan, zodat een kapstok ontstaat voor het PSD-beleid, en de PPP's niet langer 'onder artikel 10.1 worden geschoven'.

Standaard beschikking

- Overweeg de herintroductie van een standaard model voor een toekenningsbeschikking van een instellingssubsidie waarin de bepalingen van Awb afdeling 4.2.8 zijn verwerkt, en waarin in ieder geval een bepaling ter voorkoming van fondsvorming is opgenomen (art 4:71 lid 1 onder g).

Evaluatie

- Overweeg of het nuttig is als DJZ wordt betrokken bij de evaluatieprogrammering zodat kan worden bewaakt dat deze programmering voldoende recht doet aan artikel 4:24 Awb. Daarnaast moet worden bedacht dat in de programmering wel de dekking per sub-artikel wordt meegewogen, maar niet de dekking per financieel instrument waaronder de subsidies.

BZ-budgethouders

- Wijs budgethouders er (nogmaals) op dat aanpassing van de Subsidieregeling relatief eenvoudig is te realiseren. Het curriculum voor de academie is hiervoor in ieder geval een goede gelegenheid.
- Zorg er voor dat BZ-budgethouders zich bewust zijn dat zij bij het opschorten van betalingen op grond van Awb artikel 4:56 in relatie tot artikel 4:48 of 4:49 binnen 13 weken de subsidieverlening moeten wijzigen of intrekken omdat ze anders gehouden zijn tot betaling over te gaan.
- Overweeg een periodiek overzicht te publiceren op intranet met alle door BZ verleende instellingssubsidies. Om samenloop van activiteiten en instellingssubsidies te voorkomen zou dit voor de controllers handig zijn.
- Treedt in overleg met DSH waarom het onwenselijk is als te gemakkelijk gebruik wordt gemaakt van uitzonderingsartikel 10.05.

7 Verantwoording onderzoek

7.1 Uitgangspunten en afbakening

Uitgangspunten

In de begrotingen 2016 voor Buitenlandse Zaken (BZ) en Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (BH&OS) zijn subsidieoverzichten opgenomen. Hierbij staat vermeld dat er een voorbehoud wordt gemaakt omtrent de juistheid en volledigheid van de hierin opgenomen gegevens. Met de opdrachtgever is overeengekomen dat de ADR bij dit onderzoek uitgaat van dit overzicht, en geen werkzaamheden verricht die zijn bedoeld om de juistheid en volledigheid van dit overzicht vast te stellen. Dit uitgangspunt is gekozen op grond van het feit dat FEZ/FM heeft aangegeven dat er voldoende waarborgen zijn om uit te kunnen gaan van dit overzicht.

Afbakening

Voor de specificatie van de individuele subsidies is gebruik gemaakt van de open data, dataset 2 (versie van 29 maart 2016). Dit is volgens FEZ/FM het meest recente overzicht dat hiervoor beschikbaar is, en bevat de gegevens over verstrekte subsidies in 2015. Het onderzoek richt zich op:

- de subsidies die volgens deze open data in 2015 als individuele subsidie, rechtstreeks onder de Subsidieregeling BZ zijn verstrekt, en
- de subsidies die zijn verstrekt op basis van een nog lopend subsidiebeleidskader.

7.2 Gehanteerde Standaard

Deze opdracht is uitgevoerd in overeenstemming met de Internationale Standaarden voor de Beroepsuitoefening van Internal Auditing.

In dit rapport wordt geen zekerheid verschaft, omdat er geen assurance-opdracht is uitgevoerd.

7.3 Verspreiding rapport

De opdrachtgever, Mr. C .de Munck, is eigenaar van dit rapport.

De ADR is de interne auditdienst van het Rijk. Dit rapport is primair bestemd voor de opdrachtgever met wie wij deze opdracht zijn overeengekomen. In de ministerraad is besloten dat het opdrachtgevende ministerie waarvoor de ADR een rapport heeft geschreven, het rapport binnen zes weken op de website van de rijksoverheid plaatst, tenzij daarvoor een uitzondering geldt. De minister van Financiën stuurt elk halfjaar een overzicht naar de Tweede Kamer met de titels van door de ADR uitgebrachte rapporten en plaatst dit overzicht op de website.

8 Ondertekening

Den Haag, 23 januari 2017

A handwritten signature in blue ink, consisting of several stylized, overlapping strokes that form a cursive-like shape.

Drs W.A. Slot RA MGA

Auditmanager
Auditdienst Rijk

Bijlage(n)

Bijlage 1

Analyse verwerking bepalingen Awb hoofdstuk 4 in de Kaderwet, het Subsidiebesluit en de Subsidieregeling BZ		bepaling voor		vergt geen nadere regeling / is procedureel	geregeld in			niet geregeld	toelichting
		de subsidie-aanvrager/ontvanger	BZ		kaderwet	subsidie-besluit	subsidie-regeling		
					Art.	Art.	Art.		
Hoofdstuk 4. Bijzondere bepalingen over besluiten									
Titel 4.2. Subsidies									
Afdeling 4.2.1. Inleidende bepalingen									
Artikel 4:21									
	1	Onder subsidie wordt verstaan: de aanspraak op financiële middelen, door een bestuursorgaan verstrekt met het oog op bepaalde activiteiten van de aanvrager, anders dan als betaling voor aan het bestuursorgaan geleverde goederen of diensten.		-					
	2	Deze titel is niet van toepassing op aanspraken of verplichtingen die voortvloeien uit een wettelijk voorschrift inzake:		-					
		a. belastingen,		-					
		b. de heffing van een premie dan wel een premie vervangende belasting ingevolge de Wet financiering sociale verzekeringen, of		-					
		c. de heffing van een inkomensafhankelijke bijdrage dan wel een bijdrage vervangende belasting ingevolge de Zorgverzekeringswet.		-					
	3	Deze titel is niet van toepassing op de aanspraak op financiële middelen die wordt verstrekt op grond van een wettelijk voorschrift dat uitsluitend voorziet in verstrekking aan rechtspersonen die krachtens publiekrecht zijn ingesteld.		-					
	4	Deze titel is van overeenkomstige toepassing op de bekostiging van het onderwijs en onderzoek.		-					
Artikel 4:22									
		Onder subsidieplafond wordt verstaan: het bedrag dat gedurende een bepaald tijdvak ten hoogste beschikbaar is voor de verstrekking van subsidies krachtens een bepaald wettelijk voorschrift.		-					
Artikel 4:23									
	1	Een bestuursorgaan verstrekt slechts subsidie op grond van een wettelijk voorschrift dat regelt voor welke activiteiten subsidie kan worden verstrekt.		X		2		X	
	2	Indien een zodanig wettelijk voorschrift is opgenomen in een niet op een wet berustende algemene maatregel van bestuur, vervalt dat voorschrift vier jaren nadat het in werking is getreden, tenzij voor dat tijdstip een voorstel van wet bij de Staten-Generaal is ingediend waarin de subsidie wordt geregeld.		-					
	3	Het eerste lid is niet van toepassing:		-					
		a. in afwachting van de totstandkoming van een wettelijk voorschrift gedurende ten hoogste een jaar of totdat een binnen dat jaar bij de Staten-Generaal ingediend wetsvoorstel is verworpen of tot wet is verheven en in werking is getreden;		-					
		b. indien de subsidie rechtstreeks op grond van een door de Raad van de Europese Unie, het Europees Parlement en de Raad gezamenlijk of de Europese Commissie vastgesteld programma wordt verstrekt;		-					
		c. indien de begroting de subsidie-ontvanger en het bedrag waarop de subsidie ten hoogste kan worden vastgesteld, vermeldt, of		X					Bijvoorbeeld Clingendael wordt in de begroting genoemd, maar in de beschikking wordt daar niet naar verwezen, maar naar Kaderwet, Subsidiebesluit en Subsidieregeling.
		d. in incidentele gevallen, mits de subsidie voor ten hoogste vier jaren wordt verstrekt.		X					
	4	Het bestuursorgaan publiceert jaarlijks een verslag van de verstrekking van subsidies met toepassing van het derde lid, onderdelen a en d.		X					

Analyse verwerking bepalingen Awb hoofdstuk 4 in de Kaderwet, het Subsidiebesluit en de Subsidieregeling BZ		bepaling voor		vergt geen nadere regeling / is procedureel	geregeld in			niet geregeld	toelichting
		de subsidie-aanvrager/ontvanger	BZ		kaderwet	subsidie-besluit	subsidie-regeling		
					Art.	Art.	Art.		
Artikel 4:24									
	Indien een subsidie op een wettelijk voorschrift berust, wordt ten minste eenmaal in de vijf jaren een verslag gepubliceerd over de doeltreffendheid en de effecten van de subsidie in de praktijk, tenzij bij wettelijk voorschrift anders is bepaald.		X						BZ vult dit in door middel van de beleidsevaluaties van de beleidsartikelen, niet specifiek voor de subsidies
Afdeling 4.2.2. Het subsidieplafond									
Artikel 4:25									
	1 Een subsidieplafond kan slechts bij of krachtens wettelijk voorschrift worden vastgesteld.		X		3 lid 2a	6			
	2 Een subsidie wordt geweigerd voor zover door verstrekking van de subsidie het subsidieplafond zou worden overschreden.		X	X					
	3 Indien niet tijdig, dan wel in bezwaar of beroep of ter uitvoering van een rechterlijke uitspraak omtrent verstrekking wordt beslist, geldt de verplichting van het tweede lid slechts voor zover zij ook gold op het tijdstip, waarop de beslissing in eerste aanleg werd genomen of had moeten worden genomen.		X	X					
Artikel 4:26									
	1 Bij of krachtens wettelijk voorschrift wordt bepaald hoe het beschikbare bedrag wordt verdeeld.		X		3 lid 2b	7			
	2 Bij de bekendmaking van het subsidieplafond wordt de wijze van verdeling vermeld.		X	X					Volgens subsidiebesluit art 7 lid 2 kan dit ook bij bekendmaking van de beleidsregels.
Artikel 4:27									
	1 Het subsidieplafond wordt bekendgemaakt voor de aanvang van het tijdvak waarvoor het is vastgesteld.		X	X					
	2 Indien het subsidieplafond of een verlaging daarvan later wordt bekendgemaakt, heeft deze bekendmaking geen gevolgen voor voordien ingediende aanvragen.		X	X					
Artikel 4:28									
Artikel 4:27, tweede lid, is niet van toepassing, indien:									
	a. de aanvragen voor het tijdvak waarvoor het subsidieplafond is vastgesteld ingevolge wettelijk voorschrift moeten worden ingediend op een tijdstip waarop de begroting nog niet is vastgesteld of goedgekeurd;		-						
	b. het een verlaging betreft die voortvloeit uit de vaststelling of goedkeuring van de begroting, en		-						
	c. bij de bekendmaking van het subsidieplafond is gewezen op de mogelijkheid van verlaging en de gevolgen daarvan voor reeds ingediende aanvragen.		-						
Afdeling 4.2.3. De subsidieverlening									
Artikel 4:29									
	Tenzij bij wettelijk voorschrift anders is bepaald kan voorafgaand aan een subsidievaststelling een beschikking omtrent subsidieverlening worden gegeven, indien een aanvraag daartoe is ingediend voor de afloop van de activiteit of het tijdvak waarvoor de subsidie wordt gevraagd.		X		3 lid 1	9 /14 lid 2	3.7		Behoudens voor noodhulp wordt subsidie geweigerd als de aanvraag wordt ingediend na aanvang van de activiteiten.
Artikel 4:30									
	1 De beschikking tot subsidieverlening bevat een omschrijving van de activiteiten waarvoor subsidie wordt verleend.		X	X					Standaard wordt verwezen naar de aanvraag / brief met het ingediende activiteitenplan.
	2 De omschrijving kan later worden uitgewerkt, voor zover de beschikking tot subsidieverlening dit vermeldt.		X	X					

Analyse verwerking bepalingen Awb hoofdstuk 4 in de Kaderwet, het Subsidiebesluit en de Subsidieregeling BZ		bepaling voor		vergt geen nadere regeling / is procedureel	geregeld in			niet geregeld	toelichting
		de subsidie-aanvrager/ontvanger	BZ		kaderwet	subsidie-besluit	subsidie-regeling		
					Art.	Art.	Art.		
Artikel 4:31									
	1 De beschikking tot subsidieverlening vermeldt het bedrag van de subsidie, dan wel de wijze waarop dit bedrag wordt bepaald.		X	X					
	2 Indien de beschikking tot subsidieverlening het bedrag van de subsidie niet vermeldt, vermeldt zij het bedrag waarop de subsidie ten hoogste kan worden vastgesteld, tenzij bij wettelijk voorschrift anders is bepaald.		X	X					
Artikel 4:32									
	Een subsidie in de vorm van een periodieke aanspraak op financiële middelen wordt verleend voor een bepaald tijdvak, dat in de beschikking tot subsidieverlening wordt vermeld.		X	X					
Artikel 4:33									
	Een subsidie kan niet worden verleend onder de voorwaarde dat uitsluitend het bestuursorgaan of uitsluitend de subsidie-ontvanger een bepaalde handeling verricht, tenzij het betreft de voorwaarde dat:		X	X					
	a. de subsidie-ontvanger medewerkt aan de totstandkoming van een overeenkomst ter uitvoering van de beschikking tot subsidieverlening, of	X							
	b. de subsidie-ontvanger aantoont dat een gebeurtenis, niet zijnde een handeling van het bestuursorgaan of van de subsidie-ontvanger, heeft plaatsgevonden.	X							
Artikel 4:34									
	1 Voor zover een subsidie wordt verleend ten laste van een begroting die nog niet is vastgesteld of goedgekeurd, kan zij worden verleend onder de voorwaarde dat voldoende gelden ter beschikking worden gesteld.		X		3 lid 2e	13 lid 2			
	2 De voorwaarde kan niet worden gesteld, voor zover zulks voortvloeit uit het wettelijk voorschrift waarop de subsidie berust.		X	X					
	3 De voorwaarde vervalt, indien het bestuursorgaan daarop niet binnen vier weken na de vaststelling of goedkeuring van de begroting een beroep heeft gedaan.		X	X					
	4 Het beroep op de voorwaarde geschiedt bij een subsidie voor een activiteit die door het bestuursorgaan ook in het voorafgaande begrotingsjaar werd gesubsidieerd door een intrekking wegens veranderde omstandigheden overeenkomstig artikel 4:50.		X	X					
	5 In andere gevallen geschiedt het beroep op de voorwaarde door een intrekking overeenkomstig artikel 4:48, eerste lid.		X	X					
Artikel 4:35									
	1 De subsidieverlening kan in ieder geval worden geweigerd indien een gegronde reden bestaat om aan te nemen dat:		X	X					
	a. de activiteiten niet of niet geheel zullen plaatsvinden;		X	X					
	b. de aanvrager niet zal voldoen aan de aan de subsidie verbonden verplichtingen;		X	X					
	c. de aanvrager niet op een behoorlijke wijze rekening en verantwoording zal afleggen omtrent de verrichte activiteiten en de daaraan verbonden uitgaven en inkomsten, voor zover deze voor de vaststelling van de subsidie van belang zijn.		X		3 lid 2e	4 lid 1a			
	2 De subsidieverlening kan voorts in ieder geval worden geweigerd indien de aanvrager:		X	X					
	a. in het kader van de aanvraag onjuiste of onvolledige gegevens heeft verstrekt en de verstrekking van deze gegevens tot een onjuiste beschikking op de aanvraag zou hebben geleid, of		X	X					
	b. failliet is verklaard of aan hem surséance van betaling is verleend of ten aanzien van hem de schuldsaneringsregeling natuurlijke personen van toepassing is verklaard, dan wel een verzoek daartoe bij de rechtbank is ingediend.		X	X					

Analyse verwerking bepalingen Awb hoofdstuk 4 in de Kaderwet, het Subsidiebesluit en de Subsidieregeling BZ		bepaling voor		vergt geen nadere regeling / is procedureel	geregeld in			niet geregeld	toelichting
		de subsidie-aanvrager/ontvanger	BZ		kaderwet	subsidie-besluit	subsidie-regeling		
					Art.	Art.	Art.		
Artikel 4:36									
	1 Ter uitvoering van de beschikking tot subsidieverlening kan een overeenkomst worden gesloten.		-						
	2 Tenzij bij wettelijk voorschrift anders is bepaald of de aard van de subsidie zich daartegen verzet, kan in de overeenkomst worden bepaald dat de subsidie-ontvanger verplicht is de activiteiten te verrichten waarvoor de subsidie is verleend.		-						
Afdeling 4.2.4. Verplichtingen van de subsidie-ontvanger									
Artikel 4:37									
	1 Het bestuursorgaan kan de subsidie-ontvanger verplichtingen opleggen met betrekking tot:		-						
	a. aard en omvang van de activiteiten waarvoor subsidie wordt verleend;		-						
	b. de administratie van aan de activiteiten verbonden uitgaven en inkomsten;		-						
	c. het vóór de subsidievestiging verstrekken van gegevens en bescheiden die nodig zijn voor een beslissing omtrent de subsidie;		-						
	d. de te verzekeren risico's;		-						
	e. het stellen van zekerheid voor verleende voorschotten;		-						
	f. het afleggen van rekening en verantwoording omtrent de verrichte activiteiten en de daaraan verbonden uitgaven en inkomsten, voor zover deze voor de vaststelling van de subsidie van belang zijn;		-						
	g. het beperken of wegnemen van de nadelige gevolgen van de subsidie voor derden;		-						
	h. het uitoefenen van controle door een accountant als bedoeld in artikel 393, eerste lid, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek op het door het bestuursorgaan gevoerde financiële beheer en de financiële verantwoording daarover.		-						
	2 Indien een verplichting als bedoeld in het eerste lid, onderdeel c, wordt opgelegd, zijn de artikelen 4:3 en 4:4 van overeenkomstige toepassing.		X	X					
Artikel 4:38									
	1 Het bestuursorgaan kan de subsidie-ontvanger ook andere verplichtingen opleggen die strekken tot verwezenlijking van het doel van de subsidie.		X	X					
	2 Indien de subsidie op een wettelijk voorschrift berust, worden de verplichtingen opgelegd bij wettelijk voorschrift of krachtens wettelijk voorschrift bij de subsidieverlening.		X		3 lid 2e, f	20 lid 3, 21, 22, 23, 24 en 24b			Deze bepalingen hebben betrekking op intellectuele eigendom en bestemming van aangeschafte goederen. Het zijn 'kan'-bepalingen die terugkomen in de standaardtekst van de beschikkingen.
	3 Indien de subsidie niet op een wettelijk voorschrift berust, kunnen de verplichtingen worden opgelegd bij de subsidieverlening.		X	X					
Artikel 4:39									
	1 Verplichtingen die niet strekken tot verwezenlijking van het doel van de subsidie kunnen slechts aan de subsidie worden verbonden voor zover dit bij wettelijk voorschrift is bepaald.		X			24a			
	2 Verplichtingen als bedoeld in het eerste lid kunnen slechts betrekking hebben op de wijze waarop of de middelen waarmee de gesubsidieerde activiteit wordt verricht.		-						
Artikel 4:40									
	De verplichtingen kunnen na de subsidieverlening worden uitgewerkt, voor zover de beschikking tot subsidieverlening dit vermeldt.		-						

Analyse verwerking bepalingen Awb hoofdstuk 4 in de Kaderwet, het Subsidiebesluit en de Subsidieregeling BZ		bepaling voor		vergt geen nadere regeling / is procedureel	geregeld in			niet geregeld	toelichting
		de subsidie-aanvrager/ontvanger	BZ		kaderwet	subsidie-besluit	subsidie-regeling		
					Art.	Art.	Art.		
Artikel 4:41									
	1 In de gevallen, genoemd in het tweede lid, is de subsidie-ontvanger, voor zover het verstreken van de subsidie heeft geleid tot vermogensvorming, daarvoor een vergoeding verschuldigd aan het bestuursorgaan, mits:		X	X					
	a. dit bij wettelijk voorschrift of, indien de subsidie niet op een wettelijk voorschrift berust, bij de subsidieverlening is bepaald, en		X					X	
	b. daarbij is aangegeven hoe de hoogte van de vergoeding wordt bepaald.		X					X	
	2 De vergoeding is slechts verschuldigd indien:		X	X					
	a. de subsidie-ontvanger voor de gesubsidieerde activiteiten gebruikte of bestemde goederen vervaemdt of bezwaart of de bestemming daarvan wijzigt;					21 en 22			
	b. de subsidie-ontvanger een schadevergoeding ontvangt voor verlies of beschadiging van voor de gesubsidieerde activiteiten gebruikte of bestemde goederen;							X	
	c. de gesubsidieerde activiteiten geheel of gedeeltelijk worden beëindigd;							X	
	d. de subsidieverlening of de subsidievaststelling wordt ingetrokken of de subsidie wordt beëindigd, of				5 lid 2			X	
	e. de rechtspersoon die de subsidie ontving wordt ontbonden.							X	
	3 De vergoeding wordt vastgesteld binnen een jaar nadat het bestuursorgaan op de hoogte is gekomen of kon zijn van de gebeurtenis die het recht op vergoeding deed ontstaan, doch in ieder geval binnen vijf jaren na de bekendmaking van de laatste beschikking tot subsidievaststelling.		X	X					
Afdeling 4.2.5. De subsidievaststelling									
Artikel 4:42									
	De beschikking tot subsidievaststelling stelt het bedrag van de subsidie vast en geeft aanspraak op betaling van het vastgestelde bedrag overeenkomstig afdeling 4.2.7.		-						
Artikel 4:43									
	1 Indien geen beschikking tot subsidieverlening is gegeven, bevat de beschikking tot subsidievaststelling een aanduiding van de activiteiten waarvoor subsidie wordt verstrekt.		-						
	2 De artikelen 4:32, 4:35, tweede lid, 4:38 en 4:39 zijn van overeenkomstige toepassing.		-						
Artikel 4:44									
	1 Indien een beschikking tot subsidieverlening is gegeven, dient de subsidie-ontvanger na afloop van de activiteiten of het tijdvak waarvoor de subsidie is verleend een aanvraag tot vaststelling van de subsidie in, tenzij:	X							
	a. de subsidie met toepassing van artikel 4:47, onderdeel a, ambtshalve wordt vastgesteld;		-						
	b. bij wettelijk voorschrift of bij de subsidieverlening is bepaald dat de aanvraag wordt ingediend telkens na afloop van een gedeelte van het tijdvak waarvoor de subsidie is verleend, of		-						
	c. de vaststelling van de subsidie bij een overeenkomst als bedoeld in artikel 4:36, eerste lid, anders is geregeld.		-						
	2 Indien bij wettelijk voorschrift geen termijn is bepaald, wordt de aanvraag tot vaststelling ingediend binnen een bij de subsidieverlening te bepalen termijn.		X		3 lid 2g	31			
	3 Indien voor de indiening van de aanvraag tot vaststelling geen termijn is bepaald of de aanvraag na afloop van de daarvoor bepaalde termijn niet is ingediend kan het bestuursorgaan de subsidie-ontvanger een termijn stellen binnen welke de aanvraag moet zijn ingediend.		X	X					
	4 Indien na afloop van deze termijn geen aanvraag is ingediend, kan de subsidie ambtshalve worden vastgesteld.		-						

Analyse verwerking bepalingen Awb hoofdstuk 4 in de Kaderwet, het Subsidiebesluit en de Subsidieregeling BZ		bepaling voor		vergt geen nadere regeling / is procedureel	geregeld in			niet geregeld	toelichting
		de subsidie-aanvrager/ontvanger	BZ		kaderwet	subsidie-besluit	subsidie-regeling		
					Art.	Art.	Art.		
Artikel 4:45									
	1 Bij de aanvraag tot subsidievestigstelling toont de aanvrager aan dat de activiteiten hebben plaatsgevonden overeenkomstig de aan de subsidie verbonden verplichtingen, tenzij de subsidie voor de aanvang van de activiteiten wordt vastgesteld.	X							
	2 Bij de aanvraag tot subsidievestigstelling legt de aanvrager rekening en verantwoording af omtrent de aan de activiteiten verbonden uitgaven en inkomsten, voor zover deze voor de vaststelling van de subsidie van belang zijn.	X							
Artikel 4:46									
	1 Indien een beschikking tot subsidieverlening is gegeven, stelt het bestuursorgaan de subsidie overeenkomstig de subsidieverlening vast.		X	X					
	2 De subsidie kan lager worden vastgesteld indien:		X	X					
	a. de activiteiten waarvoor subsidie is verleend niet of niet geheel hebben plaatsgevonden;		X	X					
	b. de subsidie-ontvanger niet heeft voldaan aan de aan de subsidie verbonden verplichtingen;		X	X					
	c. de subsidie-ontvanger onjuiste of onvolledige gegevens heeft verstrekt en de verstrekking van juiste of volledige gegevens tot een andere beschikking op de aanvraag tot subsidieverlening zou hebben geleid, of		X	X					
	d. de subsidieverlening anderszins onjuist was en de subsidie-ontvanger dit wist of behoorde te weten.		X	X					
	3 Voor zover het bedrag van de subsidie afhankelijk is van de werkelijke kosten van de activiteiten waarvoor subsidie is verleend, worden kosten die in redelijkheid niet als noodzakelijk kunnen worden beschouwd bij de vaststelling van de subsidie niet in aanmerking genomen.		X	X					
Artikel 4:47									
	Het bestuursorgaan kan de subsidie geheel of gedeeltelijk ambtshalve vaststellen, indien:		X	X					
	a. bij wettelijk voorschrift of bij de subsidieverlening een termijn is bepaald binnen welke de subsidie ambtshalve wordt vastgesteld;		X					X	Subsidiebesluit artikel 31 geeft deze mogelijkheid niet.
	b. toepassing wordt gegeven aan artikel 4:44, vierde lid, of		X	X					
	c. de beschikking tot subsidieverlening of de beschikking tot subsidievestigstelling wordt ingetrokken of ten nadele van de ontvanger wordt gewijzigd.		X	X					
Afdeling 4.2.6. Intrekking en wijziging									
Artikel 4:48									
	1 Zolang de subsidie niet is vastgesteld kan het bestuursorgaan de subsidieverlening intrekken of ten nadele van de subsidie-ontvanger wijzigen, indien:		X	X					
	a. de activiteiten waarvoor subsidie is verleend niet of niet geheel hebben plaatsgevonden of zullen plaatsvinden;		X	X					
	b. de subsidie-ontvanger niet heeft voldaan aan de aan de subsidie verbonden verplichtingen;		X	X					
	c. de subsidie-ontvanger onjuiste of onvolledige gegevens heeft verstrekt en de verstrekking van juiste of volledige gegevens tot een andere beschikking op de aanvraag tot subsidieverlening zou hebben geleid;		X	X					
	d. de subsidieverlening anderszins onjuist was en de subsidie-ontvanger dit wist of behoorde te weten, of		X	X					
	e. met toepassing van artikel 4:34, vijfde lid, een beroep wordt gedaan op de voorwaarde dat voldoende gelden ter beschikking worden gesteld.		X	X					
	2 De intrekking of wijziging werkt terug tot en met het tijdstip waarop de subsidie is verleend, tenzij bij de intrekking of wijziging anders is bepaald.		-						

Analyse verwerking bepalingen Awb hoofdstuk 4 in de Kaderwet, het Subsidiebesluit en de Subsidieregeling BZ		bepaling voor		vergt geen nadere regeling / is procedureel	geregeld in			niet geregeld	toelichting
		de subsidie-aanvrager/ontvanger	BZ		kaderwet	subsidie-besluit	subsidie-regeling		
					Art.	Art.	Art.		
Artikel 4:49									
	1 Het bestuursorgaan kan de subsidievestiging intrekken of ten nadele van de ontvanger wijzigen:		X	X					
	a. op grond van feiten of omstandigheden waarvan het bij de subsidievestiging redelijkerwijs niet op de hoogte kon zijn en op grond waarvan de subsidie lager dan overeenkomstig de subsidieverlening zou zijn vastgesteld;		X	X					
	b. indien de subsidievestiging onjuist was en de subsidie-ontvanger dit wist of behoorde te weten, of		X	X					
	c. indien de subsidie-ontvanger na de subsidievestiging niet heeft voldaan aan de subsidie verbonden verplichtingen.		X	X					
	2 De intrekking of wijziging werkt terug tot en met het tijdstip waarop de subsidie is vastgesteld, tenzij bij de intrekking of wijziging anders is bepaald.		-						
	3 De subsidievestiging kan niet meer worden ingetrokken of ten nadele van de ontvanger worden gewijzigd indien vijf jaren zijn verstreken sedert de dag waarop zij is bekendgemaakt dan wel, in het geval, bedoeld in het eerste lid, onderdeel c, sedert de dag waarop de handeling in strijd met de verplichting is verricht of de dag waarop aan de verplichting had moeten zijn voldaan.					5 lid 3			Deze bepaling is in de Kaderwet art 5 lid 3 niet van toepassing verklaard; hoe vaak zal het echter voorkomen dat vijf jaar na vaststelling van een subsidie er nog strijdigheid met volkenrechtelijke verplichtingen wordt geconstateerd?
Artikel 4:50									
	1 Zolang de subsidie niet is vastgesteld kan het bestuursorgaan de subsidieverlening met inachtneming van een redelijke termijn intrekken of ten nadele van de subsidie-ontvanger wijzigen:		X	X					
	a. voor zover de subsidieverlening onjuist is;		X	X					
	b. voor zover veranderde omstandigheden of gewijzigde inzichten zich in overwegende mate tegen voortzetting of ongewijzigde voortzetting van de subsidie verzetten, of		X	X					
	c. in andere bij wettelijk voorschrift geregelde gevallen.		X			5 lid 1			Extra grond voor intrekking of wijziging i.v.m. volkenrechtelijke verplichtingen; recht tot intrekking of wijziging staat in de standaard beschikking.
	2 Bij intrekking of wijziging op grond van het eerste lid, onderdeel a of b, vergoedt het bestuursorgaan de schade die de subsidie-ontvanger lijdt doordat hij in vertrouwen op de subsidie anders heeft gehandeld dan hij zonder subsidie zou hebben gedaan.		X	X					In de standaard beschikking staat dat rekening wordt gehouden met de verplichtingen die de subsidieontvanger in redelijkheid is aangegaan.
Artikel 4:51									
	1 Indien aan een subsidie-ontvanger voor drie of meer achtereenvolgende jaren subsidie is verstrekt voor dezelfde of in hoofdzaak dezelfde voortdurende activiteiten, geschiedt gehele of gedeeltelijke weigering van de subsidie voor een daarop aansluitend tijdvak op de grond, dat veranderde omstandigheden of gewijzigde inzichten zich tegen voortzetting of ongewijzigde voortzetting van de subsidie verzetten, slechts met inachtneming van een redelijke termijn.		X	X					
	2 Voor zover aan het einde van het tijdvak waarvoor subsidie is verleend sedert de bekendmaking van het voornemen tot weigering voor een daarop aansluitend tijdvak nog geen redelijke termijn is verstreken, wordt de subsidie voor het resterende deel van die termijn verleend, zo nodig in afwijking van artikel 4:25, tweede lid.		X	X					

Analyse verwerking bepalingen Awb hoofdstuk 4 in de Kaderwet, het Subsidiebesluit en de Subsidieregeling BZ		bepaling voor		vergt geen nadere regeling / is procedureel	geregeld in			niet geregeld	toelichting
		de subsidieaanvrager/ontvanger	BZ		kaderwet	subsidiebesluit	subsidie-regeling		
					Art.	Art.	Art.		
Afdeling 4.2.7. Betaling en terugvordering									
Artikel 4:52									
	1 Het subsidiebedrag wordt overeenkomstig de subsidievaststelling betaald.		X	X					
	2 Indien de subsidie niet op een wettelijk voorschrift berust, kan bij de subsidieverlening, of, indien geen beschikking tot subsidieverlening is gegeven, bij de subsidievaststelling een van artikel 4:87, eerste lid, afwijkende termijn voor de betaling van het subsidiebedrag worden vastgesteld.		X	X					BZ hanteert in de standaard beschikking de termijn van zes weken conform artikel 4:87.
Artikel 4:53									
	1 Het subsidiebedrag kan in gedeelten worden betaald, mits bij wettelijk voorschrift is bepaald hoe de gedeelten worden berekend en op welke tijdstippen zij worden betaald.				3 lid 2h	25c en 28			Het Subsidiebesluit gaat in artikel 25c en 28 voor activiteiten langer dan 12 maanden uit van liquiditeitsprognoses per 12 maanden. Artikel 33 geeft conform het uniform subsidiekader aan dat in de verleningsbeschikking een betaalschema moet worden opgenomen (dan is bij de verlening al inzicht vereist in de liquiditeitsprognose voor de hele looptijd en niet alleen de eerste 12 maanden). Artikel 28 geeft echter de mogelijkheid een jaarplan met begroting te vragen.
	2 Indien de subsidie niet op een wettelijk voorschrift berust, kan het subsidiebedrag in gedeelten worden betaald, mits bij de subsidieverlening, of indien geen beschikking tot subsidieverlening is gegeven, bij de subsidievaststelling, is bepaald hoe de gedeelten worden berekend en op welke tijdstippen zij worden betaald.		-						
Artikel 4:54 [Vervallen per 01-07-2009]									
Artikel 4:55 [Vervallen per 01-07-2009]									
Artikel 4:56									
	De verplichting tot betaling van een subsidiebedrag of een voorschot wordt opgeschort met ingang van de dag waarop het bestuursorgaan aan de subsidie-ontvanger schriftelijk kennis geeft van het ernstige vermoeden dat er grond bestaat om toepassing te geven aan artikel 4:48 of 4:49, tot en met de dag waarop de beschikking omtrent de intrekking of wijziging is bekendgemaakt of de dag waarop sedert de kennisgeving van het ernstige vermoeden dertien weken zijn verstreken.		X	X					Past deze termijn van 13 weken binnen het sanctiebeleid van BZ? Zijn budgethouders zich bewust dat zij binnen 13 weken de subsidieverlening moeten wijzigen of intrekken omdat ze anders gehouden zijn tot betaling over te gaan?
Artikel 4:57									
	1 Het bestuursorgaan kan onverschuldigd betaalde subsidiebedragen terugvorderen.		X	X					
	2 Het bestuursorgaan kan het terug te vorderen bedrag bij dwangbevel invorderen.		X	X					
	3 Het bestuursorgaan kan het terug te vorderen bedrag verrekenen met een aan dezelfde subsidie-ontvanger voor dezelfde activiteiten verstrekte subsidie voor een ander tijdvak.		X	X					
	4 Terugvordering van een subsidiebedrag of een voorschot vindt niet plaats voor zover na de dag waarop de subsidie is vastgesteld, dan wel de handeling, bedoeld in artikel 4:49, eerste lid, onderdeel c, heeft plaatsgevonden, vijf jaren zijn verstreken.		X	X					

Analyse verwerking bepalingen Awb hoofdstuk 4 in de Kaderwet, het Subsidiebesluit en de Subsidieregeling BZ	bepaling voor		vergt geen nadere regeling / is procedureel	geregeld in			niet geregeld	toelichting
	de subsidie-aanvrager/ontvanger	BZ		kaderwet	subsidie-besluit	subsidie-regeling		
				Art.	Art.	Art.		
Afdeling 4.2.8. Per boekjaar verstrekte subsidies aan rechtspersonen								
Paragraaf 4.2.8.1. Inleidende bepalingen								
Artikel 4:58								
	1 Deze afdeling is van toepassing op per boekjaar verstrekte subsidies, indien dat bij wettelijk voorschrift of bij besluit van het bestuursorgaan is bepaald.	-						
	2 Bij algemene maatregel van bestuur kan worden bepaald dat deze afdeling van toepassing is op daarbij aangewezen subsidies.	-						BZ heeft van deze optie geen gebruik gemaakt. Wat is daar de reden voor geweest? Op het HBBZ staat ook geen model voor een instellingssubsidie waarin de bepalingen van deze afdeling zijn verwerkt.
Artikel 4:59								
	1 Het bestuursorgaan dat met toepassing van deze afdeling een subsidie verleent kan een of meer toezichthouders aanwijzen die zijn belast met het toezicht op de naleving van de aan de ontvanger van die subsidie opgelegde verplichtingen.	-						
	2 De toezichthouder beschikt niet over de bevoegdheden, vermeld in de artikelen 5:18 en 5:19.	-						
Paragraaf 4.2.8.2. De aanvraag								
Artikel 4:60								
	Tenzij bij wettelijk voorschrift anders is bepaald, wordt de aanvraag van de subsidie uiterlijk dertien weken voor de aanvang van het boekjaar ingediend.	-						
Artikel 4:61								
	1 De aanvraag van de subsidie gaat in ieder geval vergezeld van:	-	X					
	a. een activiteitenplan, tenzij redelijkerwijs kan worden aangenomen dat daaraan geen behoefte is, en	-						
	b. een begroting, tenzij deze voor de berekening van het bedrag van de subsidie niet van belang is.	-						
	2 Indien de aanvrager beschikt over een egaliseringsreserve als bedoeld in artikel 4:72, vermeldt de aanvraag de omvang daarvan.	-						
Artikel 4:62								
	Het activiteitenplan behelst een overzicht van de activiteiten waarvoor subsidie wordt gevraagd en de daarmee nagestreefde doelstellingen en vermeldt per activiteit de daarvoor benodigde personele en materiële middelen.	-						
Artikel 4:63								
	1 De begroting behelst een overzicht van de voor het boekjaar geraamde inkomsten en uitgaven van de aanvrager, voor zover deze betrekking hebben op de activiteiten waarvoor subsidie wordt gevraagd.	-						
	2 De begrotingsposten worden ieder afzonderlijk van een toelichting voorzien.	-						
	3 Tenzij voor de activiteiten waarop de aanvraag betrekking heeft nog niet eerder subsidie werd verstrekt, behelst de begroting een vergelijking met de begroting van het lopende boekjaar en de gerealiseerde inkomsten en uitgaven van het jaar, voorafgaand aan het lopende boekjaar.	-						

Analyse verwerking bepalingen Awb hoofdstuk 4 in de Kaderwet, het Subsidiebesluit en de Subsidieregeling BZ		bepaling voor		vergt geen nadere regeling / is procedureel	geregeld in			niet geregeld	toelichting
		de subsidie-aanvrager/ontvanger	BZ		kaderwet	subsidie-besluit	subsidie-regeling		
					Art.	Art.	Art.		
Artikel 4:64									
	1 Tenzij de aanvraag wordt ingediend door een krachtens publiekrecht ingestelde rechtspersoon, gaat deze, indien voor het jaar voorafgaand aan het subsidiejaar geen subsidie werd aangevraagd, voorts vergezeld van:		-						
	a. een afschrift van de oprichtingsakte van de rechtspersoon dan wel van de statuten zoals deze laatstelijk zijn gewijzigd, en		-						
	b. de laatst opgemaakte jaarrekening als bedoeld in artikel 361 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek dan wel de balans en de staat van baten en lasten en de toelichting daarop of, indien deze bescheiden ontbreken, een verslag over de financiële positie van de aanvrager op het moment van de aanvraag.		-						
	2 De in het eerste lid, onderdeel b, bedoelde bescheiden dan wel het verslag over de financiële positie zijn voorzien van een van een accountant als bedoeld in artikel 393, eerste lid, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek afkomstige schriftelijke verklaring omtrent de getrouwheid onderscheidenlijk een mededeling, inhoudende dat van onjuistheden niet is gebleken.		-						
	3 Bij wettelijk voorschrift of bij besluit van het bestuursorgaan kan vrijstelling of ontheffing worden verleend van het in het tweede lid bepaalde.		-						
Artikel 4:65									
	Voor zover de aanvrager voor dezelfde begrote uitgaven tevens subsidie heeft aangevraagd bij een of meer andere bestuursorganen, doet hij daarvan mededeling in de aanvraag, onder vermelding van de stand van zaken met betrekking tot de beoordeling van die aanvraag of aanvragen.		-						
Paragraaf 4.2.8.3. De subsidieverlening									
Artikel 4:66									
	De subsidie wordt slechts verleend aan een rechtspersoon met volledige rechtsbevoegdheid.		-						
Artikel 4:67									
	1 De subsidie wordt voor een boekjaar of voor een bepaald aantal boekjaren verleend.		-						
	2 Indien de subsidie voor twee of meer boekjaren wordt verleend, wordt aan de subsidie de verplichting verbonden tot het periodiek aan het bestuursorgaan verstrekken van de gegevens die voor de vaststelling van de subsidie van belang zijn.		-						
	3 De beschikking tot subsidieverlening vermeldt welke gegevens de subsidie-ontvanger krachtens het tweede lid moet verstrekken, alsmede op welke tijdstippen de gegevens moeten worden verstrekt.		-						
Paragraaf 4.2.8.4. Verplichtingen van de subsidie-ontvanger									
Artikel 4:68									
	Tenzij bij wettelijk voorschrift of bij de subsidieverlening anders is bepaald, stelt de subsidie-ontvanger het boekjaar gelijk aan het kalenderjaar.		-						
Artikel 4:69									
	1 De subsidie-ontvanger voert een zodanig ingerichte administratie, dat daaruit te allen tijde de voor de vaststelling van de subsidie van belang zijnde rechten en verplichtingen alsmede de betalingen en de ontvangsten kunnen worden nagegaan.		-						
	2 De administratie en de daartoe behorende bescheiden worden gedurende zeven jaren bewaard.		-						
Artikel 4:70									
	Indien gedurende het boekjaar aanmerkelijke verschillen ontstaan of dreigen te ontstaan tussen de werkelijke uitgaven en inkomsten en de begrote uitgaven en inkomsten doet de subsidie-ontvanger daarvan onverwijld mededeling aan het bestuursorgaan onder vermelding van de oorzaak van de verschillen.		-						

Analyse verwerking bepalingen Awb hoofdstuk 4 in de Kaderwet, het Subsidiebesluit en de Subsidieregeling BZ	bepaling voor		vergt geen nadere regeling / is procedureel	geregeld in			niet geregeld	toelichting
	de subsidieaanvrager/ontvanger	BZ		kaderwet	subsidiebesluit	subsidie-regeling		
				Art.	Art.	Art.		
Artikel 4:71								
1	Indien dit bij wettelijk voorschrift of bij de subsidieverlening is bepaald, heeft de subsidie-ontvanger de toestemming van het bestuursorgaan voor:	-	X					
	a. het oprichten van dan wel deelnemen in een rechtspersoon;	-						
	b. het wijzigen van de statuten;	-						
	c. het in eigendom verwerven, het vervreemden of het bezwaren van registergoederen, indien zij mede zijn verworven door middel van de subsidiegelden, dan wel de lasten daarvoor mede worden bekostigd uit de subsidiegelden;	-						
	d. het aangaan en beëindigen van overeenkomsten tot verkrijging, vervreemding of bezwaring van registergoederen of tot huur, verhuur of pacht daarvan, indien deze goederen geheel of gedeeltelijk zijn verworven door middel van de subsidie dan wel de uitgaven daarvoor mede zijn bekostigd uit de subsidie;	-						
	e. het aangaan van kredietovereenkomsten en van overeenkomsten van geldlening;	-						
	f. het aangaan van overeenkomsten waarbij de subsidie-ontvanger zich verbindt tot zekerheidsstelling met inbegrip van zekerheidsstelling voor schulden van derden of waarbij hij zich als borg of hoofdelijk medeschuldenaar verbindt of zich voor een derde sterk maakt;	-						
	g. het vormen van fondsen en reserveringen;	-						BZ staat vorming van een reserve in principe niet toe.
	h. het vaststellen of wijzigen van tarieven voor door de subsidie-ontvanger in de gewone uitoefening van zijn gesubsidieerde activiteiten te verrichten prestaties;	-						
	i. het ontbinden van de rechtspersoon;	-						
	j. het doen van aangifte tot zijn faillissement of het aanvragen van zijn surséance van betaling.	-						
	2 Het bestuursorgaan beslist binnen vier weken omtrent de toestemming.	-						
	3 De beslissing kan eenmaal voor ten hoogste vier weken worden verdaagd.	-						
	4 Paragraaf 4.1.3.3 is van toepassing.	-						
Artikel 4:72								
1	Indien dit bij wettelijk voorschrift of bij de subsidieverlening is bepaald, vormt de ontvanger een egalisereserve.	-						In beschikkingen bij BZ niet expliciet goedgekeurd.
2	Het verschil tussen de vastgestelde subsidie en de werkelijke kosten van de activiteiten waarvoor subsidie werd verleend komt ten gunste onderscheidenlijk ten laste van de egalisereserve.	-						
3	De egalisereserve wordt zo hoog rentend en zo veilig als redelijkerwijs mogelijk is belegd.	-						
4	De van de egalisereserve genoten rente wordt aan de egalisereserve toegevoegd.	-						
5	In de gevallen bedoeld in artikel 4:41, tweede lid, onderdelen c, d en e, is de subsidie-ontvanger ter zake van de egalisereserve vergoedingsplichtig naar evenredigheid van de mate waarin de subsidie aan de egalisereserve heeft bijgedragen.	-						
Paragraaf 4.2.8.5. De subsidievaststelling								
Artikel 4:73								
	De subsidie wordt per boekjaar vastgesteld.	-						
Artikel 4:74								
	De subsidie-ontvanger dient binnen zes maanden na afloop van het boekjaar een aanvraag tot vaststelling van de subsidie in, tenzij bij wettelijk voorschrift anders is bepaald of de subsidie met toepassing van artikel 4:67, tweede lid, voor twee of meer boekjaren is verleend.	-						
Artikel 4:75								
1	De aanvraag tot vaststelling gaat in ieder geval vergezeld van een financieel verslag en een activiteitenverslag.	-						
2	Indien de subsidie-ontvanger ingevolge wettelijk voorschrift verplicht is tot het opstellen van een jaarrekening als bedoeld in artikel 361 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, of indien dit bij de subsidieverlening is bepaald, legt hij in plaats van het financieel verslag de jaarrekening over, onverminderd artikel 4:45, tweede lid.	-						

Analyse verwerking bepalingen Awb hoofdstuk 4 in de Kaderwet, het Subsidiebesluit en de Subsidieregeling BZ		bepaling voor		vergt geen nadere regeling / is procedureel	geregeld in			niet geregeld	toelichting
		de subsidie-aanvrager/ontvanger	BZ		kaderwet	subsidie-besluit	subsidie-regeling		
					Art.	Art.	Art.		
Artikel 4:76									
	1	Indien de subsidie-ontvanger zijn inkomsten geheel ontleent aan de subsidie omvat het financiële verslag de balans en de exploitatierekening met de toelichting en zijn het tweede tot en met vijfde lid van toepassing.	-						
	2	Het financiële verslag geeft volgens normen die in het maatschappelijk verkeer als aanvaardbaar worden beschouwd, een zodanig inzicht dat een verantwoord oordeel kan worden gevormd omtrent:	-						
	a.	het vermogen en het exploitatiesaldo, en	-						
	b.	voor zover de aard van het financiële verslag dat toelaat, omtrent de solvabiliteit en de liquiditeit van de subsidie-ontvanger.	-						
	3	De balans met de toelichting geeft getrouw, duidelijk en stelselmatig de grootte en de samenstelling in actief- en passiefposten van het vermogen op het einde van het boekjaar weer.	-						
	4	De exploitatierekening met de toelichting geeft getrouw, duidelijk en stelselmatig de grootte van het exploitatiesaldo van het boekjaar weer.	-						
	5	Het financiële verslag sluit aan op de begroting waarvoor subsidie is verleend en behelst een vergelijking met de gerealiseerde inkomsten en uitgaven van het jaar, voorafgaand aan het boekjaar.	-						
Artikel 4:77									
		Indien de subsidie-ontvanger zijn inkomsten in overwegende mate ontleent aan de subsidie kan bij wettelijk voorschrift of bij de subsidieverlening worden bepaald dat artikel 4:76 van overeenkomstige toepassing is.	-						
Artikel 4:78									
	1	De subsidie-ontvanger geeft opdracht tot onderzoek van het financiële verslag aan een accountant als bedoeld in artikel 393, eerste lid, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.	-						
	2	De accountant onderzoekt of het financiële verslag voldoet aan de bij of krachtens de wet gestelde voorschriften en of het activiteitenverslag, voor zover hij dat verslag kan beoordelen, met het financiële verslag verenigbaar is.	-						
	3	De accountant geeft de uitslag van zijn onderzoek weer in een schriftelijke verklaring omtrent de getrouwheid van het financiële verslag.	-						
	4	De aanvraag tot vaststelling van de subsidie gaat vergezeld van de in het derde lid bedoelde verklaring.	-						
	5	Bij wettelijk voorschrift of bij de subsidieverlening kan vrijstelling of ontheffing worden verleend van het eerste tot en met het vierde lid.	-						
Artikel 4:79									
	1	Bij wettelijk voorschrift of bij de subsidieverlening kan worden bepaald dat de in artikel 4:78, eerste lid, bedoelde opdracht tevens strekt tot onderzoek van de naleving van aan de subsidie verbonden verplichtingen.	-						
	2	Bij toepassing van het eerste lid gaat de opdracht vergezeld van een bij of krachtens wettelijk voorschrift of bij de subsidieverlening vast te stellen aanwijzing over de reikwijdte en de intensiteit van de controle.	-						
	3	Bij toepassing van het eerste lid, gaat het financiële verslag tevens vergezeld van een schriftelijke verklaring van de accountant over de naleving door de subsidie-ontvanger van de aan de subsidie verbonden verplichtingen.	-						
Artikel 4:80									
		Het activiteitenverslag beschrijft de aard en omvang van de activiteiten waarvoor subsidie werd verleend en bevat een vergelijking tussen de nagestreefde en de gerealiseerde doelstellingen en een toelichting op de verschillen.	-						

Bijlage 2

Beleidsdoorlichtingen en Evaluaties IOB volgens de jaarberichten van 2011 t/m 2015 voor zover te koppelen aan een sub-artikel
(in kleur is het sub-artikel aangegeven)

BZ	Artikel 1	Artikel 2	Artikel 3	Artikel 4
2011		2.5 Regionaal en geïntegreerd beleid Westelijke Balkan	3.3 Versterking van de Raad van Europa	4.1 en 4.2 Consulaire dienstverlening 2007-2010
2012	1.2 Mensenrechten-projecten		3.4 Samenwerking Benelux Unie	
2013		2.4 Fragiele statenbeleid	3.2 Nederlandse betrokkenheid in OS van de EU	
2014	1.2 Bescherming mensenrechten	3.1 / 3.4 Coalitievorming in EU-besluitvorming		
2015	1.1 Vreedzame geschillenbeslechting en het tegengaan van straffeloosheid	2.5 Nederlandse bijdrage aan de transitie in de Arabische regio	3.3 Matra in Oost-Europese partnerlanden	

BH&OS	Artikel 1	Artikel 2	Artikel 3	Artikel 4	Artikel 5
2011		2.2 Drinkwatervoorziening en sanitatie in Mozambique en Benin	3.3 PSO 3.3 NIMD 3.4 Basisonderwijs in Bolivia, Bangladesh, en Zambia 3.4 Basisonderwijs-activiteiten Nederlandse NGO's	4.1 Hulp SHO aan Haïti 4.3 Conflictpreventie Zuid Soedan 4.3 Regionaal en geïntegreerd beleid Westelijke Balkan	5.2 Budgetsteun in Zambia 5.2 Schuldverlichting Nigeria 5.2 Twinningfaciliteit Suriname- Nederland
2012		2.2 Drinkwater en sanitaire voorzieningen	3.1 Baarmoederhalskanker programma Nicaragua	4.1 Global Logistics Cluster	5.2 Algemene Begrotingssteun 5.2 Schuldverlichting DRC
2013	1.3 Private sector ontwikkeling n.v.t. Economische diplomatie in Zuid Amerika	2.2 Cooking stoves Burkina Faso	3.1 SRGR 3.3 Subsidie SNV 3.3 MFS en NIMD in Latijns Amerika	4.3 Fragiele statenbeleid	5.1 Werken met de Wereldbank
2014	1.2 Netherlands Business Support Offices 1.3 Private sector ontwikkeling	2.1 Review IDH Sustainable Trade Initiative 2.3 Toegang tot energie in Rwanda	3.1 Activiteiten SRGR Nederlandse NGO's 3.3 Subsidieverlening aan het NCDO 3.3 Direct funding of local NGO's by Netherlands Embassies 2006-2012		
2015	1.3 ORET 1.3 CBI	2.3 Hernieuwbare energie	3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid 2007-2014	4.1 Nederlandse humanitaire hulp 2009-2014	

Auditdienst Rijk
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
(070) 342 77 00